

הפרק הבא בהיסטוריה

"הכל צריך להיות מוגשגג בלי להשאיר עובדה אחת. וכשיגיע הזמן –
והוא יגיע – יקרא וידע העולם מה עשו הרוצחים"

ארכיון עונג שבת (ארכיון רינגלבלום) היה ארכיון מחתרתי שהוקם בגטו ורשה ביוזמת ההיסטוריון עמנואל רינגלבלום, במטרה לתעד את חיי היהודים תחת הכיבוש הנאצי, הארכיון כלל עדויות מגוונות של אנשים מכל שכבות החברה – גברים, נשים, ילדים, דתיים וחילונים – ושיקף את חיי היומיום, המצוקות וגם החיים התרבותיים והרוחניים בגטו.

בנוסף לתיעוד ורשה, נאספו בו גם עדויות על מצב היהודים ברחבי פולין. עם הזמן נשמרו בו גם מסמכים רשמיים, עיתונים, תצלומים ויצירות אמנות. כשהחלו להגיע ידיעות על ההשמדה, התמקדו חברי הארכיון בתיעוד הגירושים והרצח ובהפצת המידע.

במהלך גירוש יהודי ורשה ב-1942 הוטמן הארכיון באדמה, ורק חלקים ממנו נמצאו לאחר המלחמה. החומרים שהתגלו מהווים מקור היסטורי חשוב להבנת חיי היהודים בשואה ומעידים גם על אומץ ליבם של אנשי הארכיון.

104) Drog! Doktore! 12/25 1941
 Od czasu kiedy przyjąłem się do
 St. pium 1939 cały czas jestem
 w Warszawie. Dla mnie jest to
 w instytucjach samopomocowych, szczególnie
 w czasie działań wojennych, trwałem
 na posterunku pracy społecznej. i mojej
 inicjatywę powstała w Warszawie nie
 komitetów domowych, o których Pan nie wie.
 pliwie cytat w "Zarecz i Jędrzejki".
 Komitety są bardzo różnym organizacjom
 pomocy wole skromnych i wspaniałych i
 kraj i jędrzejki. W dziedzinie jędrzejki jest
 duży pod kierunkiem artystycznym i
 kulturalnym. Teatr jędrzejki (dwa) i kilka
 teatrów. W mniejszym odbyło się bardzo dużo
 skądś z tego co jest, Mendel Altscher
 i innych.
 Dziękuję za bardzo, że Pan doktor
 ma mi przesyłać informacje o nas z
 Polski. Także Pan i domowa nas poprosiła.
 Bardzo proszę o wystawienie się dla mnie
 via Warszawa o paczki i wnoszenie. Proszę
 również nie zapomnieć o Babacie (Lomna)
 Jędrzejki (Warszawa 24), Ellenachemie Lindner
 (Fornarski 5) i innych koleżankach.
 Lodeknie Pana podziwiam
 Lidia 27 20/VI E. Ruzelblau

Arbeitsamt: **ARBEITSAMT WARSCHAU**
 NEBENSTELLE FÜR DEN
 JÜD. WOHNBEZIRK.

Nebenstelle:

Meldekarte für Juden ✓
 Nr. 21321

Der Jude Huberband Szymon
 Die Jüdin
 geboren am: 19.IV.1909
 Chęciny Kr. Kielce **judig, verh.**
 in **geb. Wars.**
 Wohnort: **Warschau**
 Zamenhofs Str. Nr.: 19/19
 25 a 1

Berufsgruppe u. Art:

ist auf Grund der Zweiten Durchführungsvorschrift zur Verordnung vom 26. Oktober 1939 über die Einführung des Arbeitszwanges für die jüdische Bevölkerung des Generalgouvernements vom 12. Dezember 1939 erfasst und steht dem Arbeitsamt zum Arbeitseinsatz zur Verfügung. Ein Auffangen auf der Strasse ist nicht statthaft.

(Stempel des Arbeitsamts)
 jędrzejki
 (Unterschrift)

Kontrollmeldung am
 jeder Woche, soweit kein Arbeitsverhältnis besteht.

Staatsdruckerei Warschau — Nr. 4779-41.

ב יוני 1941 יצא "דוקטור" יקר מאז שפרצנו
 באויגוסט (1941), אני שווה כל הזמן
 בורסה. אני פעיל בלא הפסק במוסד
 העזרה העצמי... ביזנסי קמה בורסה
 רגל של ועדי בגים ועדים אלה הם
 גורם רציני של עזרה לנוכח המשאבים
 הצנועים של המוסד היהודיים... אני
 מרגש מהשגים ולשמוח אצל חברים מכן
 בדרך איסון. אני מרגש גם לא לשכוח
 אג בלמן (שינה 38), אג שפר
 (מורנובסקה 24), אג מנחם אינדל
 (אלמנצקה 5) וחברים אחרים.
 בריש שלום לרביג עמנואל רינגלבלום"

כרטיס הרישום של שמעון הוברבנד.
 הרב שמעון הוברבנד (1909-1942) היה איש
 רוח וחוקר שעסק בתולדות ישראל. לפני
 המלחמה פעל בפיוטרקוב והקים מסגרת ללימוד
 ומחקר יהודי. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה
 איבד את משפחתו ונמלט לוורשה, שם הצטרף
 לעמנואל רינגלבלום והפך לדמות מרכזית
 בארכיון עונג שבת.

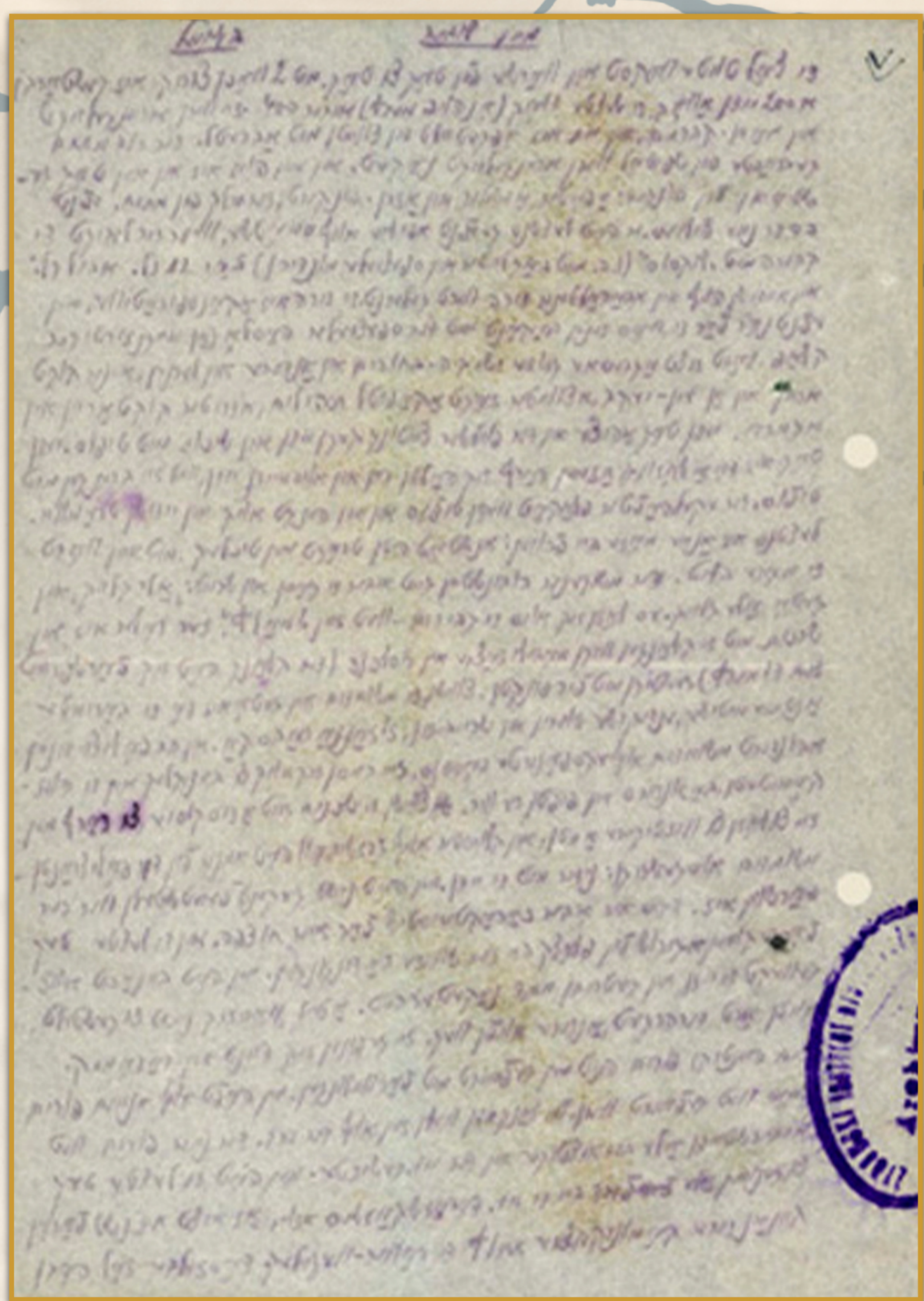
הוא עסק גם בסיוע לקהילה וגם בתיעוד חד
 ונוקב של חיי היהודים בגטו, שחלקו פורסם
 לאחר מכן בספר "קידוש השם".

מכתב שכתב רינגלבלום לד"ר אברהם זילברשיין
 בד'נבה

בשנת 1942 נרצח הרב שמעון ז"ל במחנה ההשמדה
 טרבלינקה.

עיתון מחתרת שיצא לאור בגטו ורשה.

דפים מהיומן של עמנואל רינגלבלום (18 במרס 1941) ארכיון רינגלבלום, המכון היהודי ההיסטורי, ורשה, פולין 10 ביוני 1942

מערכת שעות לתלמידי בית ספר. שפת ההוראה היא עברית.

יחסוריו העגזי יצאך להקדים כל
 הואם לאישה היהודייה במאחמה. היא
 גרפוס כל חשוד בהיסאוריה היהודיג עם
 אומץ לכה וכוסר עמיזגה. בזכוגה עם
 ביזי אפיו משפחוג להגגבר עם אימג
 הימים. בזמן האחרון ניכרג גופעה
 מעניינג. בחתך מוועדי הזגים גופסוג
 נשים אג מקום הגזרים המגפארים
 מגפארים עייפים וסחאים מעזוגגים עם
 עגה. יש ועדי בגים שההנהלה כולה
 מורכג מנשים בלבדי!"

מיומנו של עמנואל רינגלבלום

הפרק הבא בהיסטוריה

חברי 'ארכיון עונג שבת' הבינו שהינם לוקחים חלק מרכזי בפרק הבא של ההיסטוריה, אך שסיפורם לא יסופר ואף יישכח אם הם לא יפעלו, ויתעדו את המציאות שבה הם חיים.

שאלות למחשבה

- אתם נמצאים בימים היסטוריים שבהם אתם כותבים את הפרק הבא בהיסטוריה של עם ישראל, איך זה גורם לכם להרגיש?
- איזה סיפור אתם רוצים שיוספר בעתיד על התקופה הזו ועל הפעולות שלכם?
- האם עצם הידיעה שאתם "כותבים היסטוריה" משנה משהו באופן שבו אתם פועלים?